

Odměna advokáta a úpadek klienta

JUDr. Michal Žižlavský

Na odměnu advokáta někdy dopadají speciální normy insolvenčního práva. Bez ohledu na to, že mu vznikne nárok na odměnu podle obecných předpisů, obdrží ji jen při splnění dalších podmínek. Tak tomu je, když se klient, kterému advokát poskytuje právní služby, ocitne v úpadku. Z odměny advokáta se snadno stane *fata morgana*. Morgana Le Fay, učednice kouzelníka Merlina, po které má známý přírodní úkaz své jméno, chtěla připravit o život svého bratra, rytíře kulatého stolu krále Artuše. Advokáti – insolvenční správci zase někdy chtějí připravit o odměnu své kolegy, advokáty – zástupce klientů v úpadku.⁴⁶⁾

Úpadek klienta, jemuž advokát poskytuje právní služby, může mít jen dvě formy: *platební neschopnost* nebo *předlužení*. V prvním případě klient neplatí své závazky, což je *úpadek zjevný* (věřitelé vidí, že jim někdo neplatí).⁴⁷⁾ Ve druhém případě klient sice hradí splatné závazky, jeho dluhy ale skrytě rostou, až převyšují reálnou hodnotu jeho majetku. To je *úpadek skrytý*,⁴⁸⁾ který zná zákon jen u korporací a podnikatelů, nikoliv u osob, jež nepodnikají (spotřebitelů). U korporací je častá kombinace obou forem úpadku – platební neschopnost představuje viditelnou část ledovce nad hladinou a předlužení skrytou část pod ní.

Krizová správa korporace

Zvláštní pozornost si zaslouží situace, kdy advokát poskytuje právní pomoc *korporaci v úpadku*. Bývají zde ohroženy zájmy většího množství osob. Nejde jen o klienta, kterému advokát poskytuje právní služby, ale i o financující banky, dodavatele a odběratele, zaměstnance a stát. Čím je korporace větší, tím obezřetnější si musí advokát počínat. Měl by chránit nejen zájmy korporace, ale i zájmy manažerů, kteří za ni jednájí, a také vlastní zájem na tom, aby dostal zapláceno za svou práci. To není možné bez dobré orientace v pravidlech správy korporací. Právník, který nerozumí ekonomii, je zde na nejlepší cestě stát se veřejným nepřitelem.⁴⁹⁾ Říká se, že kde není žalobce, není soudce. Tady je ale hodně potenciálních žalobců.

Manažeři (a advokáti, kteří jim radí) musejí důsledně rozlišovat dva základní režimy správy korporací,⁵⁰⁾ *běžný a krizový*. V prvním případě spravují zdravé firmy, ve druhém korporace v úpadku. Klíčové je, dokdy ještě mohou nakládat s majetkem korporace podle pravidel korporálního práva a kdy už musejí „přepnout“ na insolvenční právo, tzn. kde se nachází bod zlomu – místo běžného režimu povinně nastupuje režim krizový.

Tím bodem zlomu je okamžik vzniku *materiálního úpadku* klienta (viz dále). Nalezení tohoto bodu vyžaduje realistický test insolvence.⁵¹⁾ Manažeři při správě korporací často důsledně naplňují výrok amerického komika Adamse, že bankrot je právní proces, ve kterém přemístíte vše, co máte, do kapes od kalhot a svůj kabát odevzdáte věřitelům. Čas potřebný k přemístění majetku získávají tím, že odkládají zahájení insolvenčního řízení a provádějí různé transakce, někdy též označované jako restrukturalizace. Neuvědomují si, že sami ručí za závazky korporace, když včas nepodají insolvenční návrh a neřeší úpadek firmy v krizovém režimu správy, tedy *konkursem* nebo *soudní reorganizací*.

Jen pro správu zdravých obchodních společností a družstev platí režim korporálního práva. V případě úpadku musejí manažeři (a advokáti) přepnout na insolvenční právo. Má to hlubokou logiku: dokud nikoho neohrožujete, můžete jednat jen *ve svém* vlastním zájmu. Jakmile ale začnete někoho ohrožovat, musíte zohlednit i *jeho* zájem. Korporační právo chrání majitele korporací (společníky, akcionáře). Insolvenční právo chrání zájmy věřitelů v situaci, kdy je ohrožen jejich majetek (pohledávky). Manažer korporace má stejné postavení jako kapitán lodi. Najede-li loď na mělčinu a začne se potápět, musí organizovat záchranné práce v zájmu

46) Insolvenční řízení je právní proces a insolvenční správci jsou většinou advokáti. Insolvenční správci hodnotí samostatně pohledávky věřitelů (*Nejvyšší soud* ve svém *usnesení* ze dne 28. 11. 2013, *sp. zn. 29 NSCR 63/2011*, dovodil, že insolvenční soud při výkonu dohlédací činnosti není oprávněn uložit insolvenčnímu správci, jaký postoj má zaujmout k přihlášeným pohledávkám). Insolvenční správce má jako jediný aktivní legitimaci k podání odpůřící žaloby, kterou požaduje plnění zpět do majetkové podstaty dlužníka.

47) Legální definici platební neschopnosti (zjevného úpadku) obsahuje ustanovení § 3 odst. 1 ins. z.

48) Legální definici předlužení (skrytého úpadku) obsahuje ustanovení § 3 odst. 3 ins. z.

49) Autorem tohoto výroku je Louis D. Brandeis, bývalý soudce Nejvyššího soudu USA (1916).

50) Nová pravidla správy korporací zavedly nové civilní kodexy, účinné od roku 2014 – občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.) a zákon o obchodních korporacích (zákon č. 90/2012 Sb.).

51) Orientačně viz například www.insolside.com.

ostatních. Nemůže myslet jen na sebe jako kapitán lodi Costa Concordia.⁵²⁾ A právě to se děje, když manažeři nakládají s majetkem korporace v úpadku v zájmu majitelů (a svém), bez formální ochrany věřitelů, již zajišťuje insolvenční proces. Základní pravidlo zní: *Manažeři (a advokáti) mohou jednat podle pravidel korporčního práva, jen když korporace není předložena a netrpí platební neschopností. Jinak musejí řešit úpadek korporace soudní reorganizací či konkursem.*⁵³⁾ Advokát, který poskytuje právní služby korporaci nebo podnikateli, by se měl i ve svém vlastním zájmu (v přiměřeném rozsahu) zajímat o to, zda se jeho klient nenachází v úpadku, a to i tehdy, když ještě neběží insolvenční řízení. To, že nebyl zahájen insolvenční proces, ještě neznamená, že zde není materiální úpadek, který (mimo jiné) ohrožuje platbu odměny advokáta za právní služby.

Materiální úpadek

Materiální úpadek je stav, kdy se někdo (v našem případě klient advokáta) nachází *objektivně* v úpadku, ale nezahájil ještě formální insolvenční řízení. V případě korporací a podnikatelů půjde zpravidla o déle trvající protiprávní stav, který vznikl porušením povinnosti manažerů podat insolvenční návrh na spravovanou korporaci. Podnikatelé – fyzické osoby porušují povinnost podat insolvenční návrh sami na sebe. Nepodnikající fyzické osoby (spotřebitelé) nemají povinnost podat insolvenční návrh, je to ale v jejich vlastním zájmu, zejména když usilují o oddlužení. Materiální úpadek představuje první etapu úpadku, na kterou navazují etapy další.

Manažeři korporací a podnikatelé mají v době vzniku materiálního úpadku zákonnou povinnost podat insolvenční návrh (§ 98 ins. z.). Často ji ale neplní řádně a včas. Zpravidla pod tlakem majitelů korporací (společníků, akcionářů) odkládají po neúměrně dlouhou dobu zahájení insolvenčního řízení. Projevuje se zde fenomén převažujících rodinných firem a korporací s koncentrovanou vlastnickou strukturou, který v českých poměrech narušuje mechanismus „dvojí nezávislé kontroly“ na úrovni vlastnické a úrovni manažerské.

Občan – nepodnikatel v materiálním úpadku zpravidla čelí tlaku věřitelů a někdy i řadě exekucí. Rozhoduje se, zda podá insolvenční návrh a využije možnosti řešit svůj úpadek oddlužením. To mu poskytuje ochranný štít před individuálními kroky věřitelů.

Co hrozí advokátovi v době od vzniku úpadku klienta do doby zahájení insolvenčního procesu? Advokát nese dvojí riziko podle toho, zda mu jeho klient již uhradil odměnu anebo ještě ne.

V prvním případě se zdá, že advokát nemůže o odměnu přijít. Není to ale docela pravda. Později, až bude zahájeno insolvenční řízení, může insolvenční správce podat odpůrčí žalobu a požadovat uhrazenou odměnu advokáta zpět do majetkové podstaty dlužníka. Správce tak postupuje tehdy, když dospěje k závěru, že odhalil tzv. zvýhodňující úkon. Tím se rozumí právní úkon, v jehož důsledku se dostalo některému z věřitelů (zde advokátovi) na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než jaké by mu náleželo v konkursu (§ 241 ins. z.).⁵⁴⁾ Ve druhém případě, kdy klient advokátovi ještě neuhradil odměnu, advokátovi zase hrozí, že si bude muset svou pohledávku přihlásit v insolvenčním řízení (§ 173 ins. z.). Zdánlivě to pro něj vypadá dobře, ale jen než zjistí, v jakém rozsahu se jeho pohledávka uspokojí. Když se podíváme na statistiky průměrného uspokojení nezajištěných věřitelů v insolvenčních řízeních (nezajištěným věřitelem je i advokát),⁵⁵⁾ pak tito obdrží v konkursu přibližně 3 %, ⁵⁶⁾ v reorganizaci 23 % ⁵⁷⁾ a v oddlužení 30 % ⁵⁸⁾ ze zjištěné pohledávky.

52) Luxusní výletní parník Costa Concordia s více než 4200 lidmi na palubě ztroskotal u italských břehů v noci 13. 1. 2012, když najel na mělčinu a částečně se převrátil. Loď se začala potápět. Kapitán Francesco Schettino se místo řízení lodi bavil se svou milenkou. Podle prokuratury nepřímo způsobil smrt 32 lidí, kteří nezahynuli kvůli nárazu na útes, ale kvůli „chaosu, prostojům a chybám“ při následné evakuaci. Potápějící se loď navíc opustil mezi prvními, ačkoliv jako kapitán měl být tím posledním, kdo z paluby odejde. V letošním roce (2015) byl odsouzen k 16 letům odnětí svobody. Zdroj: iDNES.cz.

53) Úpadek korporace lze řešit v insolvenčním řízení jen soudní reorganizací nebo konkursem.

54) Může tak postupovat i u úkonů bez přiměřeného protiplnění (§ 240 ins. z.) a úkonů úmyslně zkracujících (§ 242 ins. z.).

55) Palmární pohledávka advokáta zpravidla není zajištěna žádným zajišťovacím nástrojem (§ 2 písm. g/ ins. z.).

56) Dle statistických údajů InsolCentrum, s. r. o., byly pohledávky nezajištěných věřitelů v konkursu v letech 2011 a 2012 průměrně uspokojeny ve výši 2,21 %. Ze statistických šetření výzkumného projektu VŠE (vyzkuminsolvence.cz) plyne, že uspokojení nezajištěných věřitelů v konkursu dosahuje 4,36 % (vzorek více než 1700 případů). Z vlastní praxe ze stovek případů můžeme shrnout, že průměrné uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů v konkursu se pohybuje kolem 3 % hodnoty pohledávky.

57) Rakytová, T.: *Analýza reorganizací v České republice*. Diplomová práce. Praha: VŠE, 2013.

58) To je v případě oddlužení fyzických osob zákonem stanovená minimální hodnota plnění, které při oddlužení obdrží nezajištěný věřitel (s výjimkou, kdy souhlasí s nižší mírou uspokojení své pohledávky). Z průzkumu vzorku 664 dlužníků, jejichž oddlužení bylo povoleno v roce 2008, plyne, že nejtypičtější skupinou jsou dlužníci s dluhy ve výši 200–500 tis. Kč, průměrné uspokojení pohledávek věřitelů v této skupině je až 70 % (zdroj: Paseková, M., Fišerová, Z., Crhová Z., Bařinová D., Smrčka, L.: *Uspokojení věřitelů z oddlužení fyzických osob v ČR, in: Insolvence 2014: Hledání cesty k vyšším výnosům*, s. 93–102. Praha, 2014). Z vlastního hodnocení stovek případů ale mohu říci, že medián se pohyboval jen někde kolem 40 %.

§ 1

Úplné znění § 1 – odst. 1 původní znění od 1. 7. 1996 – nezměněno; odst. 2, 3 v tomto znění od 1. 7. 2014 – poslední změna vyhláškou č. 120/2014 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů

- (1) Odměna advokáta za poskytování právních služeb (dále jen „odměna advokáta“) se řídí jeho smlouvou s klientem (dále jen „smluvní odměna“); není-li odměna advokáta takto určena, řídí se ustanoveními této vyhlášky o mimosmluvní odměně.
- (2) Při stanovení nákladů řízení, jejichž náhrada se klientovi přiznává rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu, se výše odměny advokáta určí podle ustanovení o mimosmluvní odměně, nestanoví-li tato vyhláška jinak; § 12 odst. 2 se neuplatňuje. Na to je advokát povinen upozornit klienta, jedná-li s ním o smluvní odměně.
- (3) Výše odměny advokáta ustanoveného soudem se určí podle ustanovení o mimosmluvní odměně; § 12 odst. 2 se přitom neuplatňuje.

Komentář k § 1

Komentátor: Kovářová, Tichá

Advokátní tarif je podzákoný právní předpis, který upravuje odměnu advokátů za poskytování právních služeb. Co je to právní služba, konkretizuje zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, v ustanovení § 1 odst. 2: právními službami se rozumí zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udělování právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu.

Vznik (důvod) právního zastupování (především před soudem) realizovaného advokátem má přímý vliv na způsob a výši účtování odměny za právní pomoc.

Příklad první: Matka samoživitelka se dostaví do advokátní kanceláře a požádá advokáta o pomoc s výživným na nezletilé dítě, jehož otec nic neplatí. Výběr advokáta a vztah advokáta a klientky je založen plnou mocí.

Příklad druhý: Mladý muž uškrtil svou manželku, protože ho chtěla opustit. Soud jej vezme do vazby a ustanoví mu obhájce ex officio. Výběr advokáta a jeho vztah ke klientovi je založen ustanovením soudem.

Příklad třetí: Aktivista chce žalovat stát o náhradu škody ve výši jedné miliardy korun za smogové znečištění Ostravy. Navštíví několik advokátů v regionu, ale žádný se nechce jeho věci věnovat. Obrátí se proto na ČAK, která mu určí advokáta. Výběr advokáta a jeho vztah ke klientovi je založen určením Českou advokátní komorou.

Každý z výše popsaných způsobů vzniku vztahu mezi advokátem a klientem má odlišný průběh a také odměna za právní pomoc bude postavena na zcela jiných východiscích. Odlišnosti lze vyčíst z tabulky:

Tabulka č. 16: Vznik vztahu mezi advokátem a klientem.

důvod vzniku	kdo volí advokáta	oblast práva	kdo platí odměnu
plná moc	klient	neomezena	klient
ustanovení	soud	trestní řízení, občanské soudní řízení, správní řízení soudní	stát
určení	ČAK	neomezena	klient, pokud nejde o případ právní pomoci bezplatné nebo částečně bezplatné

Nejčastějším způsobem vzniku vztahu advokáta a klienta je smluvní vztah, tedy situace, kdy klient sám vyhledá a osloví advokáta. Na počátku takového vztahu bývá podpis *plné moci*.

Plná moc je podle právní teorie jednostranný právní úkon, kterým klient zmocňuje advokáta. V advokátní praxi však takový jednostranný vztah bývá výjimkou, mnohem častější je vztah dvoustranný.

Jako plnou moc používají advokáti nejčastěji předtištěné formuláře či vzory vyhotovené v počítači. Plná moc se vyskytuje v nepřeberném množství podob, z nichž nejnepřehlednější zařazujeme jako vzorové dokumenty.

Vzorový dokument č. 2: Vzor jednoduché plné moci.

Plná moc	
<p>Já, níže podepsaná Magdaléna Skočdoplová, bytem Selská Náves 3, Sokolov, zmocňuji advokátku JUDr. Petru Malou, zapsanou v seznamu advokátů ČAK pod č. 0312, se sídlem v Praze 3, Nudná 1, aby mě zastupovala v rozvodovém řízení.</p>	
V Praze dne 3. března 2015	Podpis klientky
Přijímám zmocnění.	Podpis advokátky

Protože procesní plnou moc v civilním řízení nelze podle § 25 odst. 1 o. s. ř. omezit, není vyloučena ani nejstručnější varianta plné moci, která by mohla vypadat takto:

Vzorový dokument č. 3: Vzor stručné plné moci.

Plná moc	
<p>Magdaléna Skočdoplová uděluje plnou moc advokátce JUDr. Petře Malé se sídlem v Praze 3, Nudná 1.</p>	
V Praze dne 3. března 2015	Podpis klientky

Takovou plnou moc by mohla advokátka založit do spisu například při jednání s tím, že by ústně do protokolu potvrdila, že zastupování přebírá (pokud by soudci nestačilo samotné konkludentní jednání).

Naopak se též v praxi lze setkat s plnými mocemi značně podrobnými, které vypadají například takto:

Vzorový dokument č. 4: Vzor podrobné plné moci.

Plná moc	
<p>Níže podepsaný zmocnitel Rudolf Nejedlý, bytem Selská Náves 3, Sokolov, zmocňuje advokáta JUDr. Petra Malého, zapsaného v seznamu advokátů ČAK pod č. 0312, se sídlem v Praze 3, Nudná 1, aby zmocnitele zastupoval ve všech právních věcech, aby vykonával veškeré úkony, přejímal doručované písemnosti, podával návrh a žádosti, uzavíral smíry a narovnání, uznával uplatněné nároky, vzdával se nároků, podával opravné prostředky, námitky nebo rozklad a vzdával se jich, vymáhal nároky, plnění nároků přijímal, jejich plnění potvrzoval.</p> <p>Tuto plnou moc uděluje zmocnitel i v rozsahu práv a povinností podle trestního řádu, občanského soudního řádu, správního řádu a zákoníku práce ke všem věcem souvisejícím s řízením vedeným pod sp. zn. ...., u ..... soudu v ....., ve věci .....</p> <p>Zmocnitel bere na vědomí, že zmocněný právní zástupce je oprávněn si ustanovit za sebe zástupce, a pokud jich ustanoví více, souhlasí, aby každý z nich jednal samostatně.</p>	
V Praze dne 3. března 2015	Podpis klienta
Přijímám zmocnění.	Podpis advokáta

Další podrobnosti týkající se zálohy viz kapitola zabývající se finančními otázkami Advokát a ekonomika, kterou zájemce najde v úvodní části této knihy.

Tak, jako nemá smluvní odměna prakticky žádnou spodní hranici, má také velmi nezřetelnou horní hranici, která je stanovena v § 4 odst. 3 a. t. a odpovídá také článku 10 e. k.: *Smluvní odměna musí být přiměřená a nesmí být ve zřejmém nepoměru k hodnotě a složitosti věci* (srov. komentář k § 4).

Nemá-li smluvní odměna prakticky žádnou spodní ani horní hranici, a platí-li i jinak smluvní volnost mezi advokátem a klientem, mohou si oba dohodnout smluvní odměnu libovolným způsobem. Etické předpisy společně s advokátním tarifem znají řadu typů smluvní odměny, které je možné navzájem mezi sebou kombinovat. Tato skutečnost je dalším z mnoha důvodů, proč by advokáti měli ve své smluvní praxi volit spíše odměnu smluvní než mimosmluvní. Smluvní odměna jim umožňuje nalézt typ, který vyhovuje nejvíce, a případně jej modifikovat podle požadavku klienta a právní pomoci, s níž klient advokáta vyhledá.

Tabulka č. 24: *Typy smluvní odměny a jejich základní charakteristika.*

typ smluvní odměny	právní úprava	poznámka	příklad
časová (hodinová)	§ 4 odst. 1, 2 a. t.	odměna stanovena za časovou jednotku	1200 Kč za každou započatou hodinu
úkonová	§ 11 a. t.	odměna stanovena za jeden úkon právní služby	2000 Kč za každý úkon
za vyřízení celé věci		odměna dohodnuta za vyřízení celé věci	odměna 15 000 Kč za vyřízení rozvodu a opatrovnického řízení
paušální		odměna stanovena za časové období	odměna 10 000 Kč měsíčně
v závislosti na výsledku	čl. 10 odst. 5 e. k.	odměna stanovena v případě úspěchu ve věci	odměna 100 000 Kč, pokud hlavní líčení skončí zproštěním klienta
podílová	čl. 10 odst. 5 e. k.	odměna stanovena podílem z předmětu právní pomoci	odměna za zastupování v řízení o vydání nemovitosti bude činit 9 % hodnoty nemovitosti

Každý z typů smluvní odměny má své výhody a nedostatky, jichž by si měl být advokát vědom. Například u odměny za jednotlivé úkony je zapotřebí, aby si advokát s klientem ujasnil, jaké kroky budou za účtovatelné úkony považovány. Pokud takové ujednání chybí, mohl by advokát použít § 11 komentovaného předpisu a za účtovatelné úkony považovat jen takové, které za úkony považuje advokátní tarif. Pak ovšem například poradu s klientem, nepřesahující hodinu, za úkon není možné považovat, a tedy ani účtovat.

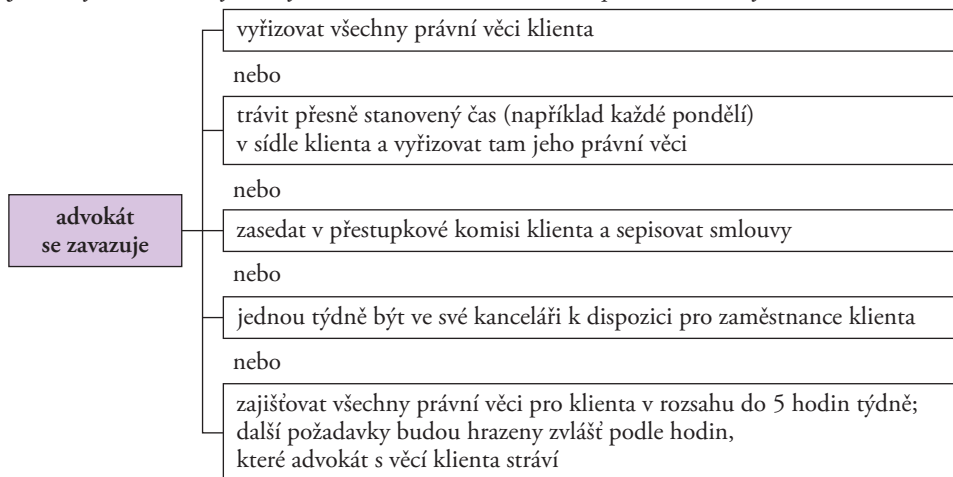
Pokud se advokát s klientem dohodne na odměně za vyřízení věci, může nastat komplikace v případě, kdy poskytování právní pomoci skončí dříve, než dojde k pravomocnému skončení věci.

Příklad: Advokát se s klientem dohodne na částce 15 000 Kč za sepsání darovací smlouvy rekreační chaty a vyřízení vkladu v katastru nemovitostí. Před podpisem smlouvy, kdy už je listina o daru připravena, klient změní názor a právní zastoupení ukončí. Jak velkou část dohodnuté odměny by měl klient advokátovi zaplatit?

Advokát je pánem vyjednávání o odměně, proto by měl na možnost vzniku popsané situace pamatovat. Lze uzavřít smlouvu s klientem variantně s uvedením možností, které v praktickém životě mohou nastat. Například pro případ předčasného skončení smlouvy bude odměna advokáta určena za úkony, které advokát vykonal. Jisté je, že by advokát měl část dohodnuté odměny obdržet, není však jednoznačné, jak velkou část, ani zda klient bude ochoten mu část odměny uhradit. Odpovídající se jeví cca 30 % dohodnuté částky, vzniklá situace však vyžaduje vyspělého advokáta znalého technik komunikace a mediace.

Paušální odměna se často sjednává s podniky, obecními úřady a státními institucemi. Advokát a klient, kteří sjednávají paušální odměnu, by si měli pouze ujasnit, zda advokátovi náleží paušální odměna i za období, v němž klient po advokátovi nepožadoval žádnou aktivitu nebo právní pomoc. Pokud jsou obě strany s takovým postupem srozuměny, měla by se tato možnost objevit i v písemné smlouvě. Požadavek na advokáta může být různorodý a může například zahrnovat některou z aktivit, které jsou zřejmé z následujícího schématu:

Graf č. 1: Vybrané varianty možných činností advokáta na základě paušální smlouvy.

Smlouva s klientem o poskytování paušální pomoci by mohla vypadat např. takto:

Vzorový dokument č. 16: Vzor paušální smlouvy o poskytování právní pomoci.

Níže uvedeného dne, měsíce a roku uzavřely

<p style="text-align: center;"><i>Obec Bubnořezy, za kterou jedná starosta Jan Mladý,</i></p>	a	<p style="text-align: center;"><i>JUDr. Jaroslava Hofírková, advokátka se sídlem v Řezně, zapsaná v seznamu advokátů ČAK pod č. 334455</i></p>
---	---	--

tuto
paušální smlouvu o poskytování právní pomoci:

I. Advokátka se zavazuje v období od 1. června 2015 do 31. 12. 2015 poskytovat pro obec Bubnořezy právní pomoc. Za tímto účelem se advokátka 1× týdně vždy ve středu dopoledne v době od 9 do 12 hodin dostaví na obecní úřad v Bubnořezích a bude k dispozici starostovi, místostarostovi, vedoucímu stavebního odboru a matrikářce a pro ně a pro obec bude zajišťovat právní poradenství, sepis smluv, sepis žalob, správních rozhodnutí a drobné právní rady pro občany obce Bubnořezy.

II. Advokátka a obec se dohodly na měsíční paušální odměně, která bude činit 12 000 Kč. Odměna s příslušnou daní z přidané hodnoty je splatná prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí měsíce a advokátka je oprávněna tuto odměnu obci vyúčtovat. Advokátka je oprávněna vyúčtovat také případné hotové výdaje, které bude s aktivitou a zajišťováním právních služeb pro obec mít.

III. Zastupitelstvo obce Bubnořezy schválilo uzavření této smlouvy na svém zasedání dne 14. 5. 2015.

IV. Tato smlouva byla uzavřena podle svobodné vůle obou stran prostě jakéhokoliv omylu a byla dnešního dne jako naprosto správná podepsána ve dvou vyhotoveních, po jednom pro každou ze stran.

V Bubnořezích dne 29. 5. 2015

<i>Jan Mladý, starosta</i>	<i>JUDr. Jaroslava Hofírková, advokátka</i>
----------------------------	---

§ 8

Úplné znění § 8 – odst. 1, 6 v tomto znění od 1. 1. 2014 – poslední změna vyhláškou č. 390/2013 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů; odst. 2, 3, 5 původní znění od 1. 7. 1996 – nezměněno; odst. 4 v tomto znění od 1. 9. 2006 – poslední změna vyhláškou č. 276/2006 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů; odst. 7 v tomto znění od 1. 1. 2013 – poslední změna vyhláškou č. 486/2012 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů

- (1) Není-li stanoveno jinak, považuje se za tarifní hodnotu výše peněžitého plnění nebo cena věci anebo práva v době započetí úkonu právní služby, jichž se právní služba týká; za cenu práva se považuje jak hodnota pohledávky, tak i dluhu. Při určení tarifní hodnoty se nepřihlíží k příslušenství, ledaže by bylo požadováno jako samostatný nárok.
- (2) Je-li předmětem právní služby opěťující se plnění, stanoví se tarifní hodnota součtem hodnot těchto plnění; jde-li však o plnění na dobu delší než pět let nebo na dobu neurčitou, stanoví se jen pětinásobkem hodnoty ročního plnění.
- (3) Je-li zákonem stanoveno spojení dvou nebo více věcí ke společnému projednání, považuje se za tarifní hodnotu hodnota věci, která je nejvyšší.
- (4) Při výkonu rozhodnutí nebo exekuci (dále jen „výkon rozhodnutí“) pro opěťující se plnění je pro stanovení tarifní hodnoty rozhodná jen hodnota splátek, které jsou v době nařízení výkonu rozhodnutí již splatné.
- (5) Ve věcech zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví se vychází z ceny celé věci po odečtení ceny podílu klienta, směřuje-li návrh na přikázání věci klientovi nebo v případě návrhu na prodej věci. Směřuje-li návrh na přikázání věci ostatním spoluvlastníkům, vychází se z ceny celé věci po odečtení ceny podílu ostatních spoluvlastníků. V případě návrhu na reálné rozdělení věci se vychází z ceny celé věci.
- (6) Ve věcech vypořádání společného jmění manželů se vychází z poloviny hodnoty všech jednotlivých věcí, pohledávek a dluhů, které strany učinily předmětem vypořádání.
- (7) V dědických věcech se za tarifní hodnotu považuje obvyklá cena zůstavitelova majetku odpovídající výši dědického podílu klienta.

Komentář k § 8

Komentátor: Kovářová, Tichá

Ustanovení § 8–10a obsahují jednak *techniky* k určení tarifní hodnoty, jednak vyjmenovávají případy, kdy předmět právní služby je penězi neocenitelný (nebo ocenitelný jen velmi obtížně). Komentované ustanovení stanoví obecně použitelné zásady u věci *penězi ocenitelné* a další ustanovení stanoví tarifní hodnoty v případech, kdy předmět právní pomoci není možno penězi ocenit.

Možnost advokáta dohodnout s klientem smluvní odměnu má v zásadě přednost. Je *vyloučena* pouze v případě ustanovení advokáta právním zástupcem účastníka v civilním nebo správním řízení, v případě obhajoby *ex offi*, ustanovení zmocněnce poškozeného nebo opatrovníkem, a v případech, kdy soud rozhoduje o nákladech soudního řízení ve smyslu § 142 a násl. o. s. ř. V takových případech musí soud použít mimosmluvní ustanovení advokátního tarifu. V podrobnostech k této problematice srov. komentář k § 1 odst. 2.

Doplňme ještě, že vedle mimosmluvní odměny má advokát právo na režijní paušál a hotové výdaje (srov. komentář k § 13), náhradu za promeškaný čas (srov. komentář k § 14) a daň z přidané hodnoty, je-li jejím plátcem (srov. komentář k § 14a). Odměnu zjištěnou podle ustanovení § 8 (a případně § 9–10a) je třeba snížit postupem podle § 12a (srov. komentář k tomuto ustanovení) v případech, kdy je advokát ustanoven obhájcem, zástupcem účastníka nebo opatrovníkem rozhodnutím soudu či jiného státního orgánu.

Určit tarifní hodnotu není leckdy jednoduché. Mnohdy také advokát, který si na počátku právního zastupování nevyjasnil, co přesně tvoří předmět právní pomoci, přemýšlí, jak věc po skončení právní služby klientovi vyúčtovat a jaké částky pro výpočet použít. Advokátům proto lze jen doporučit, aby ve smlouvě o poskytnutí právní pomoci specifikovali, co tvoří předmět právní pomoci a případně z jakých částek budou vycházet při vyúčtování. Toto opatření může snížit advokátovu nejistotu i nedorozumění mezi advokátem a klientem.

V průběhu poskytování právní služby se také může její předmět měnit. Z časového hlediska je pro určení tarifní hodnoty podstatný okamžik započetí úkonu právní služby. Pokud právní pomoc pokračuje po delší období a neskončí jedním úkonem (například konzultací nebo sepisem listiny), určuje se tarifní hodnota pokaždé znovu, tzn. může být u každého dalšího úkonu právní služby odlišná (k pojmu a výkladu úkonu právní služby srov. komentář k § 11). Na tuto skutečnost a tento důsledek by měl být klient při převzetí právní pomoci advokátem upozorněn, pokud se advokát s klientem nedohodne na smluvní odměně, která může být koncipována zcela jinak (například jako odměna hodinová, u níž pak nemá změna předmětu právní pomoci žádný vliv na výši odměny).

Trvá-li úkon právní služby delší dobu, je rozhodná výše tarifní hodnoty v okamžiku *započetí úkonu*. Jak ovšem lze vyčíst z komentáře k § 11, doba trvání úkonu právní služby se počítá maximálně na hodiny (například zastupování u soudu je účtovatelným úkonem za každé dvě hodiny, teoreticky si lze představit poradu s klientem v trvání několika hodin, nicméně pak by nejspíš další pokračování úkonu narazilo na fyzické možnosti advokáta i klienta).

Dodejme na tomto místě ještě pár obecných vět k odměně ustanoveného advokáta. Než se takový advokát *ex officio* po skončení věci vrhne na účtování odměny soudu, měl by zvážit, zda je na místě, aby automaticky při výpočtu odměny vycházel z předmětu sporu jako z tarifní hodnoty. Na první pohled by se zdálo, že právě k tomu jsou ustanovení o mimosmluvní odměně určena. Nicméně advokátům lze vřele doporučit, aby zachovali zdravý rozum a podívali se na tarifní hodnotu pohledem účelně vynaložených nákladů, byť je výslovně advokátní tarif v této souvislosti neuvádí. Soud totiž někdy ustanoví advokáta žalobci v přemrštěném a na první pohled neúspěšném sporu o mnohamilionové náhrady škody, možná i v naději, že právní odborník klientovi takový požadavek rozmluví. To se ovšem zřídka stává, a i kdyby k tomu došlo, dobrým doporučujícím vodítkem by mohl být například *nález Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2011, sp. zn. 2388/10*. Podle tohoto nálezu je stát při rozhodování o odměně ustanoveného advokáta v jiném postavení než při rozhodování o nákladech řízení. Ocitá se totiž v postavení advokátova klienta, a pokud dospěje k závěru, že požadavek žalobce je zjevně přemrštěný, jde o zřejmě bezúspěšné uplatňování práva.

K odst. 1:

Komentované ustanovení upravuje nejjednodušší situaci při výpočtu odměny. Použije se tehdy, pokud je předmětem právní pomoci peněží ocenitelné plnění. Hodnota tohoto plnění je pak tarifní hodnotou. Výše odměny (slovy ustanovení § 7 – sazba odměny) se zjistí podle § 7.

Komentované ustanovení je uvozeno slovy *Není-li stanoveno jinak*. Tato vylučovací část věty je v ustanovení proto, že advokátní tarif v následujících ustanoveních, zejména v § 9, 10, 10a stanoví konkrétní tarifní hodnoty pro jednotlivé druhy právní pomoci a situace. Na druhé straně zmíněná formulace (*Není-li stanoveno jinak*) není příliš vhodná, protože pro právní pomoc, jejímž předmětem je peněží ocenitelné plnění, žádné další ustanovení advokátního tarifu nestanoví nic jiného.

Ve skutečnosti má tato uvozovací část věty odlišný význam – doporučuje čtenáři a osobě, která hodlá advokátní tarif použít pro výpočet mimosmluvní odměny, aby se nenechali uchláholit prvním nalezeným nebo nejjednodušším řešením, ale prostudovali i další ustanovení (další odstavce § 8 a zejména § 9, 10, 10a) a ověřili, zda se v nich nenachází norma, která vyhovuje konkrétní situaci více než ustanovení úvodní.

Stanovení mimosmluvní odměny v mnoha případech není jednoduché. Skutečný život přináší každý den řadu problematických situací, v nichž je obsahem právní pomoci množina různorodých právních vztahů a situací, které se vzpírají vtěsnání do kolonek jednotlivých právních norem, pochopitelně omezených a poplatných době, ve které byly přijaty nebo schváleny. Z tohoto důvodu komentář doporučuje advokátům, kteří si mohou s klientem dohodnout smluvní odměnu lépe reagující na specifika jejich problému, aby tak na počátku právní pomoci učinili. Jde o vhodnější postup než po skončení právního zastupování klopotně a mnohdy neúspěšně hledat oporu pro vyúčtování odměny.

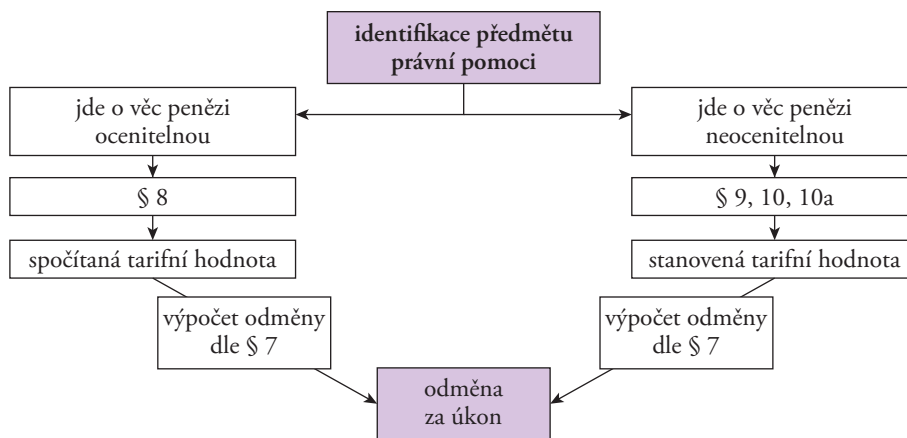
Existuje ovšem i řada situací, v nichž je třeba mimosmluvní odměnu použít. Jde zejména o rozhodování soudu o nákladech řízení a nákladech právního zastoupení a dále o odměnu ve všech případech, kdy je advokát ustanoven soudem (k tomu srov. komentář k § 1, 10, resp. 10a).

Nejasno někdy bývá, pokud je předmětem řízení nejenom peněží ocenitelný nárok, ale i jeho příslušenství (úroky z prodlení, penále, pokuta atd.). Podle komentovaného ustanovení se odměna vypočte pouze z hlavní pohledávky, nikoliv z příslušenství, k němuž se při výpočtu odměny nepřihlíží. V praxi ovšem může příslušenství hodnotově převýšit dlužnou částku, a proto se někteří účastníci řízení, jimž je znám tento důsledek advokátního tarifu, uchylují k rozdělení pohledávky a příslušenství žalují zvlášť. Pokud by

Ustanovení § 9, 10, 10a jsou speciálními ustanoveními, která na rozdíl od § 7, 8 stanoví tarifní hodnotu přímo, takže typově stejná právní pomoc je odměňována u všech věcí a advokátů stejně.

Graf č. 6: Postup zjišťování mimosmluvní odměny.

Tarifní hodnotu přesně stanoví § 9, 10 a 10a, odměnu za jeden úkon pak zjistíme z § 7 (srov. komentář k tomuto ustanovení).

Schematické znázornění možností, tarifních hodnot a odměn je zřejmé z následující tabulky:

Tabulka č. 32: Tabulka variant odměn penězi neocenitelných věcí.

předmět právní pomoci	a. t.	tarifní hodnota	odměna za úkon	příklad
nezletilí, opatrovnické věci, svéprávnost, nemocenské, důchody, sociální zabezpečení	§ 9 odst. 2	5000	1000	úprava styku
určovací žaloby a výroky	§ 9 odst. 3 písm. a)	35 000	2500	určení vlastnického práva k nemovité věci
projevy vůle	§ 9 odst. 3 písm. b)	35 000	2500	přivolení k uzavření smlouvy
zřízení nebo zrušení věcného břemene	§ 9 odst. 3 písm. c)	35 000	2500	o neplatnost zřízení věcného břemene
osobnostní práva	§ 9 odst. 3 písm. d)	35 000	2500	tisková omluva bez finančního zadostiučinění
nájmy nebytových prostor	§ 9 odst. 3 písm. e)	35 000	2500	o vyklizení prostor
osobnostní práva s nemajetkovou újmou	§ 9 odst. 4 písm. a)	50 000	3100	o tiskovou omluvu a náhradu ve výši 5 milionů Kč
určovací žaloby týkající se obchodního závodu, nemovité věci nebo práva z duševního vlastnictví	§ 9 odst. 4 písm. b)	50 000	3100	o relativní neplatnost smlouvy o převodu nemovité věci

předmět právní pomoci	a. t.	tarifní hodnota	odměna za úkon	příklad
svěřenské fondy, obchodní společnosti, družstva	§ 9 odst. 4 písm. c)	50 000	3100	o neplatnost rozhodnutí valné hromady
žaloby a kasační stížnosti podle soudního řádu správního a části páté občanského soudního řádu	§ 9 odst. 4 písm. d)	50 000	3100	kasační stížnost proti rozhodnutí v daňovém řízení
ústavní stížnost	§ 9 odst. 4 písm. e)	50 000	3100	ústavní stížnost ve věci projednání pozůstalosti
opatrovník ve správním řízení, opatrovník ustanovený v soudním řízení účastníku neznámého pobytu, stíženého duševní poruchou, neschopného se vyjádřit	§ 9 odst. 5	1000	500	opatrovník pro doručení rozhodnutí
správní řízení, řízení o správních deliktech	§ 10 odst. 1	5000	1000	přestupkové řízení
obhajoba v trestním řízení, v němž se rozhoduje v neveřejném zasedání	§ 10 odst. 2	5000	1000	vydání zajištěné věci
obhajoba v trestním řízení s trestní sazbou do jednoho roku	§ 10 odst. 3 písm. a)	5000	1000	ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 148 odst. 1 tr. zák.
obhajoba v trestním řízení s trestní sazbou 1–5 let	§ 10 odst. 3 písm. b)	10 000	1500	ublížení na zdraví dle § 146 odst. 1, 2 tr. zák.
obhajoba v trestním řízení s trestní sazbou 5–10 let	§ 10 odst. 3 písm. c)	30 000	2300	vražda novorozence dítěte matkou dle § 142 tr. zák.
obhajoba v trestním řízení s trestní sazbou nad 10 let nebo doživotí	§ 10 odst. 3 písm. d)	50 000	3100	účast na sebevraždě dle § 144 odst. 3 tr. zák.
zastupování poškozeného v adhezním řízení	§ 10 odst. 5	10 000 Kč	1500	poškozená znásilněná
zastupování poškozeného v adhezním řízení	§ 10 odst. 5	přisouzená náhrada škody, je-li vyšší než 10 000 Kč	dle přisouzené náhrady škody	poškozený s přisouzenou škodou vyšší než 10 000 Kč (např. při škodě 50 000 Kč odměna za úkon ve výši 3100 Kč)
opatrovník dítěte podle zákona č. 218/2003 Sb.	§ 10a, § 10 odst. 3 a), b), c), d)	stejně jako při obhajobě obviněného	1000 až 3100 Kč	dítě vyhrožuje bombovým útokem
právní pomoc neuvedená výše	§ 9 odst. 1	10 000	1500	o povolení uzavřít manželství